

Bildande av Skorsbäckens naturreservat i Leksands kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer härmed skötselplanen, bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Översiktliga data

Namn	Skorsbäckens naturreservat
Kommun	Leksand
Län	Dalarna
NVR id	2201460
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger söder om Häradsbygden, ca 1 km söder om Västannor.
Huvudsaklig karaktär	Bäckravin på sandig mark med i huvudsak granskog.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Noret 39:22, statligt ägd mark
Rättigheter	-
Areal (ha)	Total areal: 6,8 ha Landareal: 6,8 Produktiv skogsmark: 6,7

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och den värdefulla naturmiljön i bäckravinen. Den särpräglade ravinmiljön med dess högväxta granar, lövträd, branta slänter, naturliga dynamik och hydrologi ska bevaras. Området hyser skyddsvärda och ovanliga arter som är beroende av den speciella miljö ravinen erbjuder.

Syftet är även att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- Naturmiljön i ravinen utvecklas fritt.
- Den skog som växer ovanför ravinen utgör skyddszon till skogen i ravinen. Åtgärder kan vidtas för att skyddszonen ska utgöras av en stormfast flerskiktad skog med trädslagsblandning av barr- och lövträd.
- Åtgärder kan vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Området utgörs av en smal bäckravin där Skorsbäcken skär igenom i huvudsak sandiga marker. I ravinen växer en högväxt granskog med inslag av lövträd. Längs i stort sett hela ravinen finns bombmurkla, *Sarcosoma globosum* (VU), och på ett par ställen finns även blåtryffel, *Chamonixia caespitosa* (VU). Även många andra sällsynta arter trivs i samma miljö. Ravinen blir djupare åt öster, och slänterna är branta, vilket ger en särpräglad och skyddad miljö nere vid Skorbäcken.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Själva bäckravinen är klassad som nyckelbiotop. Omkringliggande skog ovanför ravinens kant utgörs av talldominerad blandskog. Ravinens granskog är i behov av en skyddszon för att minska risken för att granarna blåser ner vid slutavverkningar omkring bäckravinen.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
  - a. befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas,
3. gödsla, kalka, återföra aska i gödningssyfte, använda bekämpningsmedel eller på annat sätt kemiskt påverka områdets miljö eller organismer,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning, med följande undantag:
  - a. enklare konstruktion av naturmaterial får uppföras vid jaktpass,
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
6. framföra motordrivet fordon i terräng på barmark, med följande undantag:
  - a. uttransport av fällt vilt får ske i enlighet med terrängkörningslagen med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
  - b. för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen,
7. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka eller samla djur till vissa platser, med följande undantag:
  - a. den urtaga rântan från älg, rådjur och andra jaktbara arter får lämnas,
  - b. åtel i samband med björnjakt får användas i enlighet med villkoren i Länsstyrelsens gällande beslut om licensjakt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergräns, uppsättning av informationstavla samt anläggning och underhåll av led inom skyddszon B2, se föreskriftskartan bilaga 2,
2. skötsel och restaurering för att säkerställa stormfasta kantzoner med en trädslagsblandning av barr- och lövträd i område utpekad på föreskriftskartan, bilaga 2. Nedtagna träd ska lämnas kvar på platsen,

3. borttagande av invasiva arter eller för området främmande arter,
4. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
  - a. mindre, löst liggande grenar och kvistar får samlas in i syfte att göra upp eld,
2. framföra motordrivet fordon i terräng på barmark, med följande undantag:
  - a. körning i samband med transport av sjuka personer till läkare eller sjukvårdsanstalt eller i andra jämförbara trängande fall är tillåtet,
3. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada exemplar av arterna bombmurkla (*Sarcosoma globosum*) och blåtryffel (*Chamonixia caespitosa*)

Efter tillstånd från Länsstyrelsen är det tillåtet att:

4. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter),

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av den väg som angränsar till reservatets västra sida och som syns på beslutskartan. Med normalt underhåll avses sådana åtgärder som syftar till att upprätthålla vägen i dagens utformning, utbredning och funktion. Undantaget omfattar även

nedtagande av riskträd samt nödvändiga reparations- eller säkerhetsåtgärder vid oförutsägbara händelser som exempelvis storm eller översvämning. Föreskrifterna ska inte heller utgöra något hinder för vägägaren att gräva i vägområdet i syfte att nyanlägga eller underhålla kabel eller ledning. Eventuella överskottsmassor som uppkommer vid arbetet ska flyttas utanför naturreservatet.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A6 och C2 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet "skador" inte tolkas lika strikt som "märken". Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I föreskrift C3 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet. Notera att det är förbjudet att plocka eller skada svamparterna bombmurkla eller blåtryffel.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Naturvärden

Landskapet omkring Skorsbäcken består av ett granitbergsområde med isälvssand nedanför (Rynéus T (o medarb), 1988). Området med isälvssand är en del av Badelundaåsen eller Ålheden och åsen bildar strand mot Österdalälven. Granitbergsområdet är synligt på långt håll och reser sig med de mäktiga bergbranterna Uvklitten, Domdalsberget och Skorsberget. Mellan bergen och älven återfinns Skorsbäcken, en ravin i sand- och mosediment med utlopp först i Gottnorstjärnen och därefter i Österdalälven.

I ravinen växer granskog på väl-dränerad frisk mark. På äldre flygfoton från området (fotat 1960 och 1975) framgår att skogsbruk pågått i området, men till övervägande del inte nere i själva ravinen. Trädkontinuiteten har alltså varit lång i ravinens lägre delar. Naturtypen utgörs av en mossrik granskog av blåbärstyp och lågörtstyp. Ravinen blir djupare åt öster, och slänterna är branta, vilket ger en särpräglad och skyddad miljö nere vid Skorsbäcken. I nedre delen av ravinsluttningarna förekommer rörligt markvatten och utströmningsområden på flera ställen. Längs i stort sett hela ravinen finns

fynd av bombmurkla, *Sarcosoma globosum* (VU), och på ett par ställen finns även blåtryffel, *Chamonixia caespitosa* (VU). Båda dessa arter är knutna till den naturtyp som uppkommer i denna typ av väl-dränerade äldre granskogar i raviner.

Bombmurklan är idag sällsynt men har förmodligen alltid varit relativt ovanlig. Den främsta orsaken till att den blivit alltmer sällsynt är kalhygges-skogsbruket. Svampen tycks inte överleva en slutavverkning och återkommer normalt inte i den nyanlagda och uppväxande skogen. Bombmurklan har förmodligen också minskat i omfattning när gran selektivt avverkats för att gynna tall i barrblandskogar på sandiga-grusiga marker. Den har nu försvunnit på många håll i Europa. Sverige har ojämförligt flest växtplatser kvar, vilket medför att vårt land har ett internationellt ansvar för artens fortlevnad. (SLU Artdatabanken 2025)

Blåtryffel bildar mykorrhiza med gran. Den påträffas under sensommaren och hösten i mossig äldre granskog med permanent fuktig mark betingat av ett ytligt, rörligt markvatten. Den är troligen något kalkgynnad och ofta finns det örtrika ljusluckor i skogen. Fruktkropparna bildas enstaka eller gytttrade under moss- eller barrtäck och gärna i direkt anslutning till murken ved, t.ex. vid gamla stubbar. Svampen är starkt torkkänslig och växer ofta i nordslutningar eller raviner med fuktigt mikroklimat. Den är även mycket känslig för körspår/skador efter fordon. (SLU Artdatabanken 2025)

Omkringliggande skog ovanför ravinens kant utgörs idag av talldominerad barrblandskog. Ravinens granskog är i behov av en skyddszon för att minska risken för att granarna blåser ner vid slutavverkningar omkring bäckravinen. I skyddszonen ges därför möjlighet till åtgärder att skapa och/eller säkerställa en stormfast skog.

På den västra sidan av reservatet angränsar väg 579 som i sträckningen Södra Rälta -Häradsbygden – Moskogen är utpekad som en "kulturväg" i skriften Kulturvägar i Dalarna-kulturhistorisk inventering av allmänna vägar (Länsstyrelsen Dalarna rapport 2002:21) samt "artrik vägkant" (Trafikverket). Vägen har funnits åtminstone sedan 1600-talet och finns med på Häradskartan från 1668 som kyrkväg mellan Rälta och Leksand. Vägen har bevarad sträckning och bibehållen följsamhet till landskapets topografi samt ett mycket stort upplevelsevärde. Vägkantens naturvärde består i att flertalet slättergynnade arter och fridlysta arter förekommer.

Planeringsbakgrund

Landskapet omkring Skorsbäcken är sedan lång tid tillbaka uppmärksammat i länets naturvårdsprogram (Rynéus, T (o medarb), 1988) med

granitbergsområdet och kringliggande områden med isälvssand. Området ingår i område av riksintresse för rörligt friluftsliv (Siljansområdet, 4 kap 2 § miljöbalken (1998:808)). På en mer detaljerad skala är området utpekad som en nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

I Leksands kommun översiktsplan (antagen 2014-06-09, aktualitetsförklarad 2018) noteras inga motstående intressen i området. I den nya översiktsplanen som är på granskning under våren 2025 framgår att området är under reservatsbildande. Skorsbäcken ligger även inom Försvarsmaktens riksintresse för totalförsvaret -påverkansområde för väderradar (3 kap 9 § miljöbalken).

Bildande av naturreservatet Skorsbäcken bidrar direkt till uppfyllande av miljökvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt och djurliv.

Ärendets handläggning

Skorsbäcken pekades ut som "nyckelbiotop" av Skogsstyrelsen den 24 februari 2000 på grund av att den utgör en ravin med höga naturvärden. Skogsskiktet består till största delen av gran, men även löv växer här.

För de båda arterna bombmurkla och blåtryffel har så kallade "åtgärdsprogram" skapats av Naturvårdsverket. För bombmurklan pågår fortfarande åtgärdsprogrammet medan det för blåtryffel pågick under år 2004-2012. Skydd av miljöer för dessa arter är en del av de åtgärder som pekats ut för artens bevarande (Nitare, J. (2010) samt Bohlin, K. (2005))

I samband med omarrondering av skogarna i västra Leksand föreslogs att ravinen med en skyddszon skulle avsättas som naturreservat. Resultatet blev att området med naturvärden avgränsades som en fastighet och köptes av staten i syfte att bli naturreservat. Mer detaljerad information om hur områden valts ut i omarronderingsprocessen finns i Länsstyrelsens ärende dnr 1547-2018.

Förslag till beslut och skötselplan har skickats ut på remiss till sakägare, markägare och intresseorganisationer.

Yttranden har inkommit från Leksands kommun, Trafikverket och Skogsstyrelsen. Redogörelse för synpunkter samt bemötande redogörs för under rubriken "Inkomna synpunkter".

Motivering av beslutet

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara

värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Av nedan redovisade skäl anser Länsstyrelsen att Skorsbäcken ska avsättas som naturreservat.

Föreskrifter och skötsel

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Området utgörs av en smal bäckravin där Skorsbäcken skär igenom i huvudsak sandiga marker. I ravinen växer en högväxt granskog med inslag av lövträd. Längs i stort sett hela ravinen finns bombmurkla, *Sarcosoma globosum* (VU), och på ett par ställen finns även blåtryffel, *Chamonixia caespitosa* (VU). Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte att bevara områdets naturvärden för framtiden. Nedan följer en kortfattad redogörelse för motiven till föreskrifterna. Merparten (A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, C1, och C2) syftar till att skydda området från ny mänsklig exploatering och låta området utvecklas utifrån sina naturliga förutsättningar. Några föreskrifter (A7, C1, C2 och C3) motiveras även av att bevara områdets upplevelsevärden då dessa verksamheter bedöms kunna verka störande för områdets besökare.

Föreskrifterna under B motiveras av att reservatsförvaltaren ska kunna sköta om reservatet i syfte att tillgängliggöra det för allmänheten, utföra åtgärder i syfte att stärka områdets naturvärden samt följa upp hur dessa utvecklas. Områdets naturtyp kommer i stort sett att få utvecklas fritt. Åtgärder får göras om det behövs för att säkerställa eller skapa en stormfast skyddszon omkring ravinen.

För föreskrifterna finns även ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose jaktintresset eller allmänna intressen som räddningsinsatser och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Inkomna synpunkter

Leksands kommun: Leksands kommun har inkommit med några synpunkter gällande innehåll och formuleringar i förslag till beslut och skötselplan. Kommunen har i övrigt inte framfört några synpunkter.

Länsstyrelsens bemötande: Länsstyrelsen har sett över och justerat de formuleringar som påtalats.

Trafikverket: Trafikverket har framfört att det är viktigt att normala drift- och underhållsåtgärder på vägen ska kunna ske utan särskilda restriktioner.

Trafikverket anser vidare att det ska vara ett avstånd om minst 10 meter från vägens beläggningskant till reservatsgräns, för att Trafikverket inte ska behöva söka dispens för åtgärder som syftar till att röja sly och träd i vägområdet.

Parkering får inte vara långsgående vägen utan ska vara inom området. Det krävs tillstånd för att göra en ny eller ändra en befintlig anslutning, för att säkerställa att väg och trafiksäkerhet inte ska påverkas negativt.

Informationsskyltar ska med tanke på trafiksäkerheten inte vända sig till trafikanter på väg.

Länsstyrelsens bemötande: Ett generellt undantag finns från föreskrifterna för att åtgärder som krävs för att sköta och underhålla vägar inte ska hindras av naturreservatets bestämmelser. En justering har gjorts av formuleringen för att texten ska följa Trafikverkets terminologi som gör skillnad på drift- och underhållsåtgärder. Länsstyrelsen bedömer att generella undantaget inkluderar samtliga åtgärder Trafikverket önskar göra.

Gränsen för naturreservatet är inmätt mot fastighetsgränsen. I och med att fastigheten ägs av staten i syfte att vara naturreservat behöver reservatsgränsen följa fastighetsgränsen. Tydliga undantag finns så att reservatets bestämmelser inte ska utgöra något hinder vid skötsel, drift och underhåll av vägen.

Någon parkering är inte planerad att anläggas i området. Ett förtydligande görs i skötselplanen om att en informationsskylt inte ska placeras längs den allmänna vägen.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Området ingår i område av riksintresse för rörligt friluftsliv (Siljansområdet). Bildande av naturreservat bedöms stärka och säkerställa de värden som riksintresseområdena pekar ut. Skorsbäcken ligger även inom

Försvarsmaktens riksintresse för totalförsvaret -påverkansområde för väderradar (3 kap 9 § miljöbalken). Detta beslut bedöms inte påverka utpekat riksintresse.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten i enlighet med 7 kap. 25 § i miljöbalken inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Ekosystemtjänster

Genom bildandet av naturreservatet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett antal ekosystemtjänster påverkas. Skyddandet av Skorsbäcken från skogsbruk och andra åtgärder säkerställer bevarandet av den biologiska mångfalden i området, vilket är en grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Utöver detta ökas exempelvis möjligheterna för området att utgöra ett mål för friluftsliv och turism; att påverka det lokala mikroklimatet gynnsamt; samt att reglera vattenflöden och rena vatten. Naturreservatets bildande har också negativa följder för några ekosystemtjänster, t.ex. möjligheten för området att leverera virke och andra råmaterial.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter även kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller i annan lagstiftning.

Enligt 2 kap. 4 § växtskyddsförordningen (SFS 2022:795) gäller inte föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter, meddelade av Skogsstyrelsen med stöd av 2 kap. 3 § samma förordning, inom naturreservatet. Markägaren har därmed inte något ansvar för att bekämpa eller förebygga sådan insektshärjning inom reservatet som avses i 3 §. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog ska lämnas orörda. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att

åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 4.

De som medverkat i beslutet

Detta beslut har fattats av landshövding Helena Höij I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, miljöhandläggare Andreas Skarmyr, enhetschef Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Hannah Brandin, den sistnämnda föredragande.

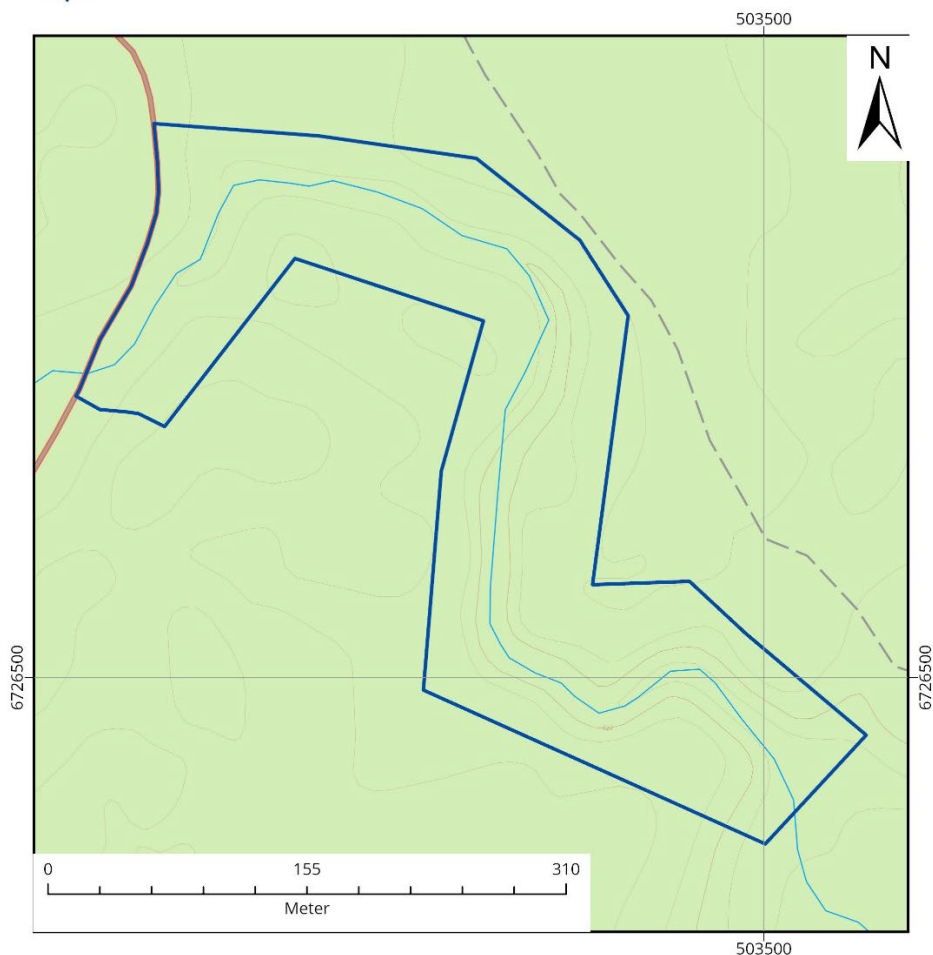
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

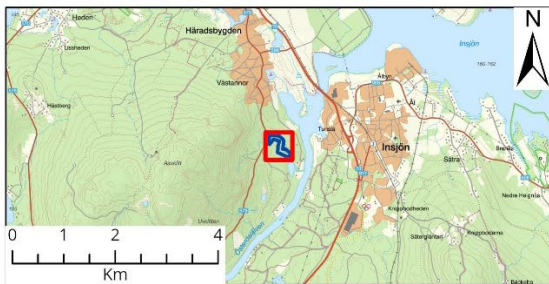
Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Föreskriftskarta
Bilaga 3	Skötselplan
Bilaga 4	Överklagningsinformation

Beslut- och översiktskarta för Skorsbäckens naturreservat

Översiktskarta

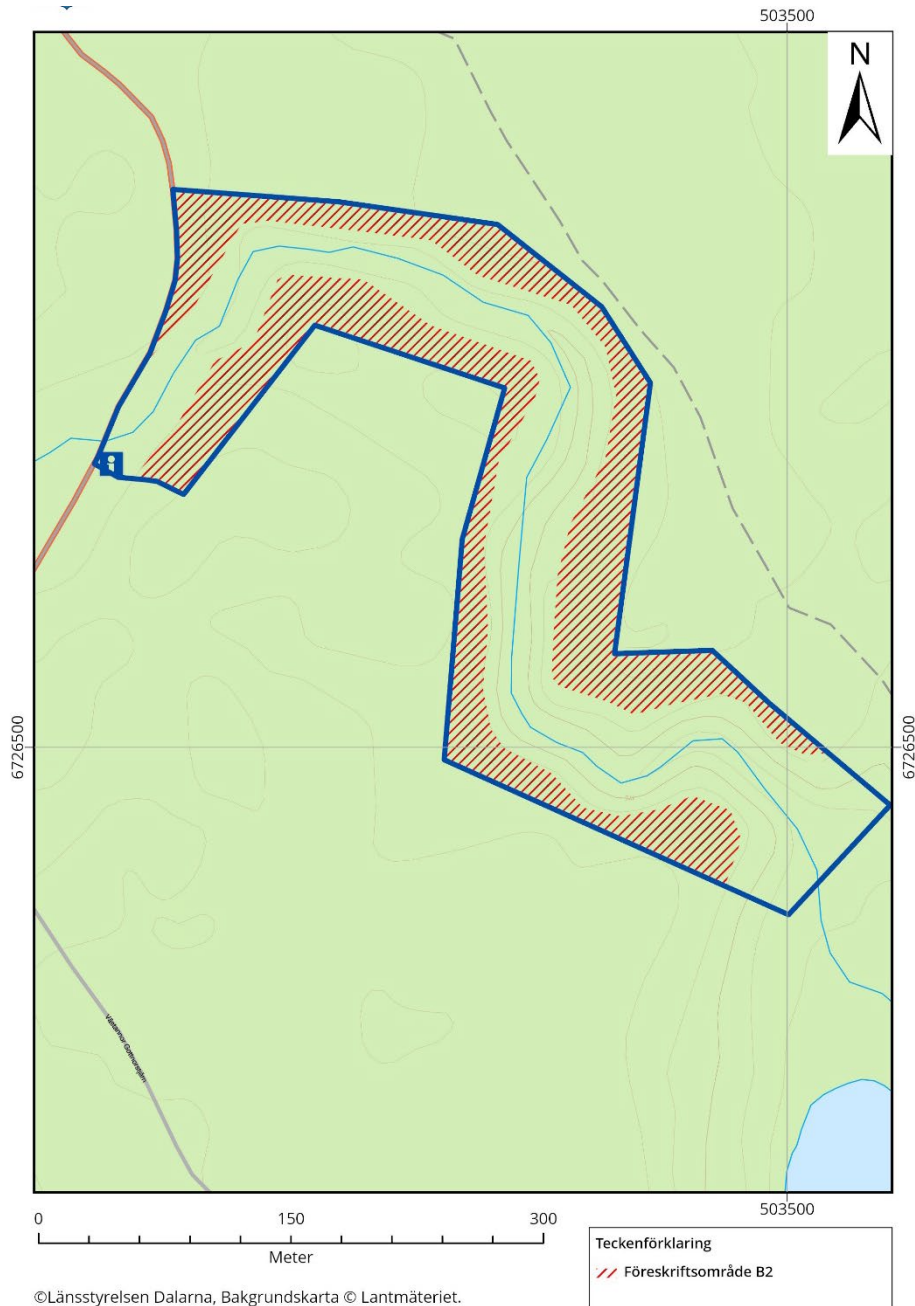

Teckenförklaring

Skorsbäckens naturreservat

Föreskriftskarta för Skorsbäckens naturreservat

Skötselplan för Skorsbäckens naturreservat

Denna skötselplan har upprättats av Länsstyrelsen enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Foto: Hannah Brandin

Innehållsförteckning

Skötselplan för Skorsbäckens naturreservat	1
Beskrivningsdel	3
Översiktliga data	3
Geovetenskap	3
Vegetation och flora	3
Skogstillstånd	4
Limniska naturmiljöer	4
Värdefulla arter	4
Kulturhistoria	5
Jakt, fiske och övrigt friluftsliv	6
Infrastruktur.....	6
Källförteckning	6
Plandel	7
Syfte med naturreservatet.....	7
Prioritering mellan bevarandevärden	7
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
Dokumentation och uppföljning.....	10
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	10
Bilagor	10

Beskrivningsdel

Översiktliga data

Administrativa data	
Namn	Skorsbäcken
Kommun	Leksand
NVR id	2201460
Rättigheter	-
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Markslag *	Areal (ha)
Tallskog	1,0
Granskog	3,4
Barrblandskog	2,0
Lövblandad barrskog	0,2
Triviallövskog	0,1
Övrig öppen mark med vegetation	0,1
Exploaterad mark	0,1
Totalt	6,8

* Uppdelning enl. Nationella marktäckedata, Naturvårdsverket.

Geovetenskap

Landskapet omkring Skorsbäcken består av ett granitbergsområde med isälvssand nedanför. Området är en del av Badelundaåsen eller Ålheden. Åsen bildar strand mot Österdalälven. Mellan bergen och älven ligger Skorsbäcken, en ravin i sand- och mosediment med utlopp i Gottnorstjärnen.

Den naturgeografiska regionen är kuperad sydlig boreal region.

Vegetation och flora

Naturtypen i ravinen utgörs av en mossrik granskog av blåbärstyp och lågörtstyp. Ravinen blir djupare åt öster, och slänterna är branta, vilket ger en särpräglad och skyddad miljö nere i ravinen. I nedre delen av ravinslutningarna förekommer rörligt markvatten och utströmningsområden på flera ställen. Längst ner i ravinen rinner vattendraget Skorsbäcken. Längs i stort sett hela ravinen finns bombmurkla, *Sarcosoma globosum* (VU), och på ett par ställen finns även blåtryffel, *Chamonixia caespitosa* (VU). Båda dessa

arter är knutna till den naturtyp som uppkommer i denna typ av väldränerade äldre granskogar i raviner.

Skogstillstånd

I ravinen växer granskog på väldränerad frisk mark. På äldre flygfoton från området (fotat 1960 och 1975) framgår att skogsbruk pågått i området, men till övervägande del inte nere i själva ravinen. Trädkontinuiteten har alltså varit lång i ravinens lägre delar. I den västra delen av ravinen tilltar andelen lövträd. Här återfinns björk, gråal, rönn och lönn.

På senare tid har ett flertal granar i ravinens branter dött. En del av de döda granarna har ramlat ner i ravinen medan en del står kvar. Även i områdets sydöstra del finns ett flertal äldre granar som nyligen dött.

Omkringliggande skog ovanför ravinens kant domineras av tall men inslaget av gran är stort. Naturreservatet angränsar mot ett intilliggande nyligen avverkat område.

Fauna

Faunan är inte närmare undersökt i området.

Limniska naturmiljöer

Längst ner i ravinen rinner vattendraget Skorsbäcken. Längs vissa sträckor är vattendraget i det närmaste underjordiskt. Vattendraget har inte undersökts närmare och är troligtvis inte fiskförande. Fisktomma vatten hyser på grund av ett begränsat predationstryck ofta en särpräglad fauna med hotade arter av djurplankton och bottenfauna. Undersökningar av bäckens fisk- och evertebratfauna samt kiselalgssamhälle är önskvärda.

Värdefulla arter

Vid inventering och fältbesök i området har flera värdefulla arter noterats. I listan nedan presenteras de arter som är upptagna på rödlistan, signalarter enligt Skogsstyrelsen (S), omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv (N2000), ingår i ett åtgärdsprogram för skyddade arter (ÅGP) eller är fridlysta (§). Hotkategorierna i rödlistan är akut hotad (CR), starkt hotad (EN), sårbar (VU), nära hotad (NT) och kunskapsbrist (DD).

Teckenförklaring

S = signalart enligt Skogsstyrelsen. N2000 = Arten finns upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv eller bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv. ÅGP = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter. § = Arten är fridlyst.

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan

CR = Akut hotad, EN = Starkt hotad, VU = Sårbar, NT = Nära hotad, DD = Kunskapsbrist.

Svampar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Sarcosoma globosum	Bombmurkla	VU			Ja	ja
Chamonixia caespitosa	Blåtryffel	VU			Ja	
Phellodon niger s.lat	Svart taggsvamp	NT				

Lavar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Phlebia centrifuga	Rynkskinn	VU				
Phellinidium ferrugineofuscum	Ullticka	NT				
Phellopilus nigrolimitatus	Gränsticka	NT				
Micarea hedlundii	Luddig stiftdynlav	VU				

Växter

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Neottia cordata	Spindelblomster		Ja			Ja
Goodyera repens	Knärot	NT	Ja			Ja

Kulturhistoria

På den västra sidan av reservatet angränsar väg 579 som i sträckningen Södra Rälta -Härandsbygden – Moskogen är utpekad som en "Kulturväg" (Länsstyrelsen Dalarna rapport 2002:21). Vägen har funnits åtminstone sedan 1600-talet och finns med på Häradskartan från 1668 som kyrkväg mellan Rälta och Leksand. Vägen har bevarad sträckning och bibehållen följsamhet till landskapets topografi samt ett mycket stort upplevelsevärde.

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Det finns ingen vandringsled eller något särskilt friluftsliv i området.

Området ingår i Häradsbygdens viltvårdsområde.

Infrastruktur

Det finns ingen väg inom naturreservatet men i väster angränsar en äldre väg. Vägen är allmän och sköts av Trafikverket. Reservatets föreskrifter utgör inget hinder mot normal skötsel och underhåll av väg. Föreskrifterna hindrar inte heller nyanläggning eller skötsel av kablar eller ledningar i vägområdet.

Källförteckning

Bohlin, K. (2005). Åtgärdsprogram för bevarande av blåtryffel (*Chamonixia caespitosa*) (Rapport 5472). Stockholm:

Naturvårdsverket. <https://assets.artdatabanken.se/pdf/59207.pdf>

Nitare, J. (2010). Åtgärdsprogram för bombmurkla 2010–2014 (*Sarcosoma globosum*) (Rapport 6333). Stockholm:

Naturvårdsverket. <https://www.naturvardsverket.se/978-91-620-6333-7>

Rynéus, T (o medarb), 1988: Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. Länsstyrelsen 1988:1.

SLU Artdatabanken (2025). Artfakta: bombmurkla (*Sarcosoma globosum*). <https://artfakta.se/taxa/1445> [2025-07-03]

SLU Artdatabanken (2025). Artfakta: blåtryffel (*Chamonixia caespitosa*). <https://artfakta.se/taxa/321> [2025-07-03]

Länsstyrelsen Dalarna rapport 2002:21, Kulturvägar i Dalarna-kulturhistorisk inventering av allmänna vägar

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och den värdefulla naturmiljön i bäckravinen. Den särpräglade ravinmiljön med dess högväxta granar, lövträd, branta slänter, naturliga dynamik och hydrologi ska bevaras. Området hyser skyddsvärda och ovanliga arter som är beroende av den speciella miljö ravinen erbjuder.

Syftet är även att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- Naturmiljön i ravinen utvecklas fritt.
- Den skog som växer ovanför ravinen utgör skyddszon till skogen i ravinen. Åtgärder kan vidtas för att skyddszonen ska utgöras av en stormfast flerskiktad skog med trädslagsblandning av barr- och lövträd.
- Åtgärder kan vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i tre skötselområden (se bilaga 1 till skötselplanen, notera dock att skötselområde 3 inte märkts ut på kartan men sammanfaller med skötselområde 2):

1. Ravin med granskog samt arterna bombmurkla och blåtryffel
2. Naturskogsartad kantzon
3. Friluftsliv

Skötselområde 1: Ravin med granskog samt arterna bombmurkla och blåtryffel

Beskrivning

I ravinen växer en äldre högväxt granskog med inslag av lövträd. Lövträden utgörs av bland annat asp, gråal, rönn, björk och sälg. Andelen lövträd ökar nedströms mot Gottnorstjärnen i sydost. På äldre flygfoton (1960 och 1975) från området framgår att skogsbruk pågått i området, men till övervägande del inte nere i själva ravinen. Trädkontinuiteten har alltså varit lång i ravinens lägre delar. Fältskiktet utgörs av en mossrik lågörtsflora.

Ravinen blir djupare åt öster, och slänterna är branta, vilket ger en särpräglad och skyddad miljö nere vid Skorbäcken. Längs i stort sett hela ravinen finns fynd av bombmurkla, *Sarcosoma globosum* (rödlistekategori VU), och på ett par ställen finns även blåtryffel, *Chamonixia caespitosa* (rödlistekategori VU). Både bombmurkla och blåtryffel är knutna till förekomst av levande gran.

Bevarandemål

Naturreseptatet ska utgöra en stabil livsmiljö för arterna bombmurkla och blåtryffel.

Ravinen präglas av en intern dynamik driven av konkurrens mellan träd, torka, skred, ras och stormfällning av enstaka träd eller träd i grupper. Granen är det dominerande trädslaget och skogen är rik på gamla träd och död ved.

Skötselåtgärder

I ravinen pågår en naturlig dynamik. Fri utveckling.

Det är önskvärt med regelbunden uppföljning av bland annat bombmurkla samt blåtryffel om det är möjligt.

Skötselområde 2: Naturskogsartad kantzon

Beskrivning

Ovanför ravinen växer en talldominerad barrblandskog med inslag av löv. Det förekommer en del äldre gran, men framförallt är det yngre gran som är på väg att växa in i det äldre skiktet av tallskog.

Större delen av skogen inom skötselområdet har brist på död ved och äldre träd.

Bevarandemål

Målet för skötselområdet är att kantzonen ska utgöra en stabil skogsmiljö intill ravinerna. Kantzonen ska bestå av en skiktad och stormfast skog. Med "skiktad och stormfast skog" avses att det finns en variation av olika trädslag samt att träd i olika höjd, stamdiameter och ålder finns som kan utgöra ett skydd mot en ökad vind i det fall intilliggande skogar utanför naturreservatet avverkas. Skogen ska utgöras av en blandning av barr- och lövträd. Andelen gran bör vara hög i och med att granen är det trädslag som flera av de skyddsvärda arterna är knutna till. Mängden död ved bör på sikt vara god i kantzonen.

Skötselåtgärder

Åtgärder såsom nedtagning av träd för att t ex gynna löv eller gran, skapande av högstubbar, veteranisering eller katning av träd kan ske i syfte att gynna uppkomst av en variationsrik skog med träd i varierande ålder och trädslag.

Vid körning med skogsmaskiner i känsliga skogsområden där blåtryffel förekommer förstörs svampens mycel. Även död ved, som svampen är i behov av, sönderdelas och torkar ut och detta bidrar till att svampen, som är mycket torkkänslig, dör. Körning med maskiner ska därför undvikas i kantzonen. Arbeten utförs därför manuellt eller motormanuellt.

Skötselområde 3: Friluftsliv**Beskrivning**

Få besökare väntas komma till området. Troligtvis är det under perioden tidig vår, då bombmurklans märkliga fruktkroppar framträder, som besökare kan lockas till området. I och med att det inte går att förutse var fruktkroppar visar sig finns inget behov att anlägga en led i syfte att visa på områdets arter.

Om en led behövs för att underlätta tillgängligheten ska den anläggas inom skyddszonen, skötselområde 2. Ett sådant eventuellt beslut får tas av områdesförvaltaren, om ett behov uppstår. Exempel på när behov kan ligga till grund för anläggande av led är om stigar trampas upp på platser som orsakar att erosion uppkommer i ravinens slänter.

Bevarandemål

Naturreservatets gränser framgår på plats. Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informationstavlor i anslutning till området och via Länsstyrelsens hemsida. Informationsskylt får inte placeras i anslutning till den allmänna vägen utan ska placeras längre in i området.

Skötselåtgärder

Markering av yttergräns. Informationsskylt sätts upp i den västra delen av området.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar, om sådana anläggs.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan bör göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljning genomförs av Länsstyrelsen och bör ge vägledning om huruvida ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd. Länsstyrelsen ansvarar även för att alla genomförda restaureringsåtgärder och övriga skötselåtgärder följs upp.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen eller andra fältundersökningar indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

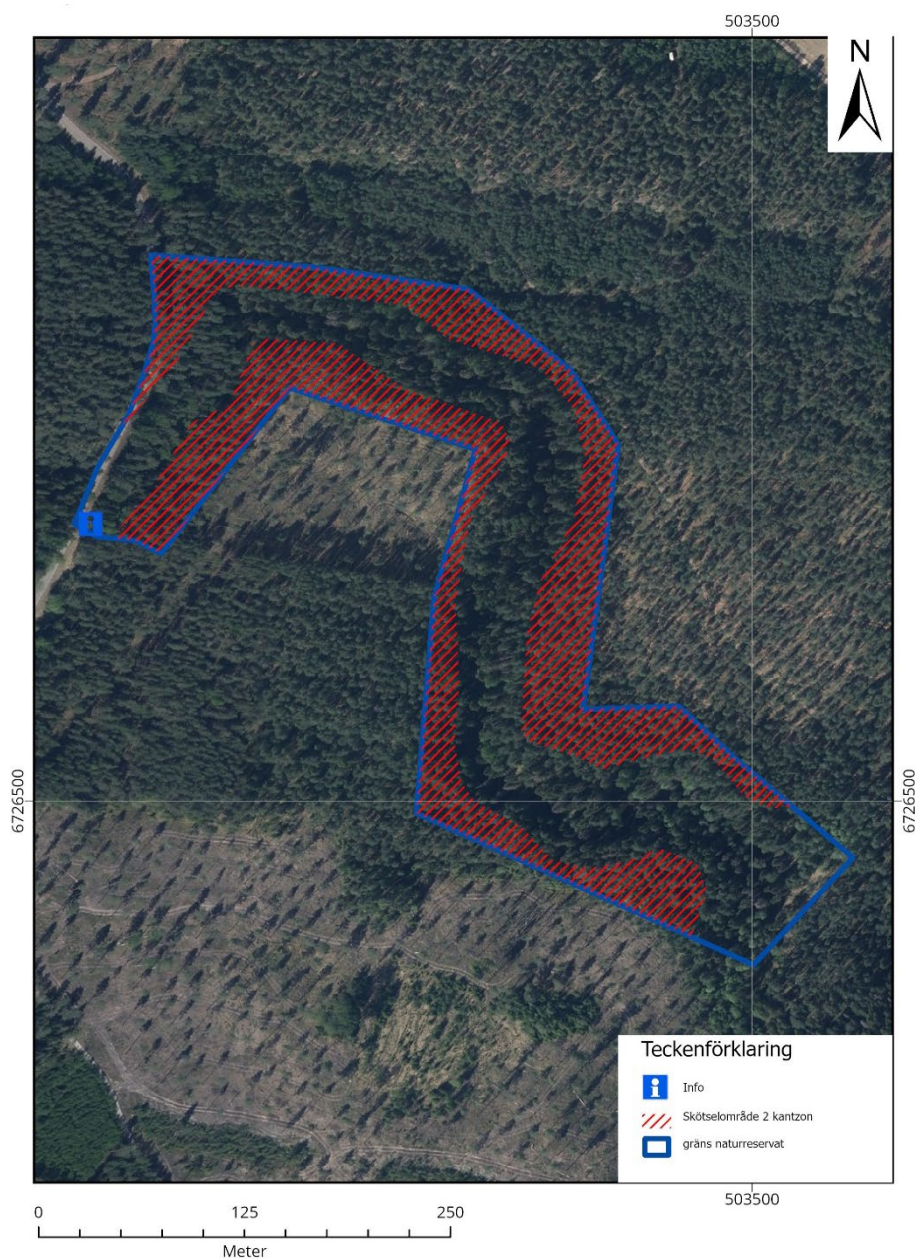
Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Uppsättning och underhåll av informationsskylt	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Webbplats		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Skapa/sköta stormfast skog i skyddszon	Skötselområde 2	Återkommande

Bilagor

Bilaga 1 Skötselkarta

Skötselkarta för Skorsbäckens naturreservat

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange diarienummer 14868-2024.